

БУЛІНГ ЯК ЧИННИК ПСИХОЛОГІЧНОГО НЕЗДОРОВ'Я УЧНІВ

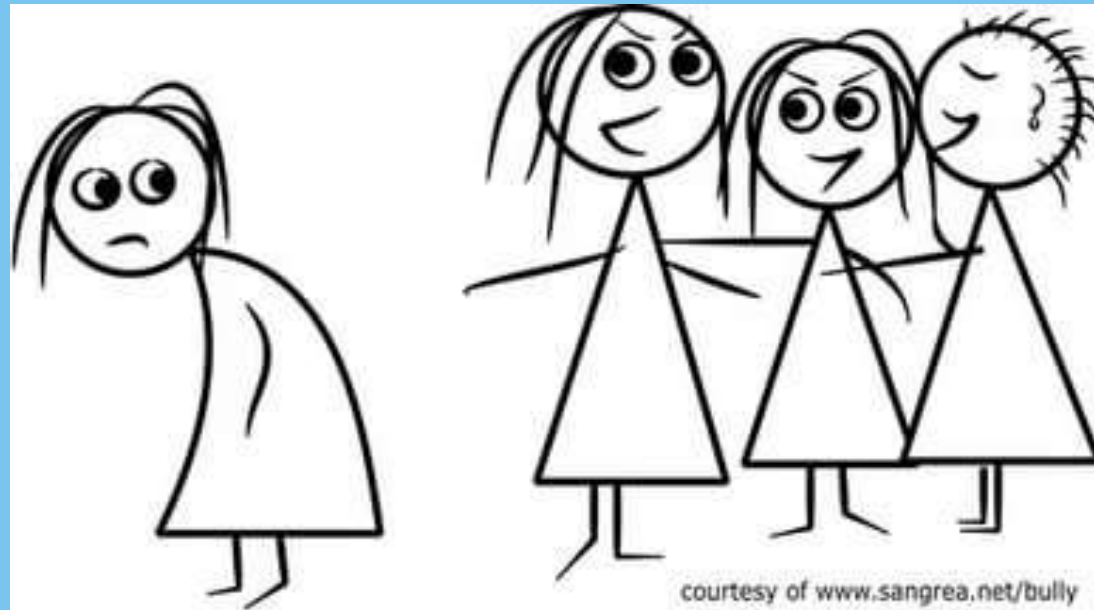

БУЛІНГ

(приниження, дискримінація)

Булінг (bullying, від англ. bully — хуліган, забіяка, задирака, грубіян) визначається як утиск, дискримінація, цькування. Цей термін означає тривалий процес свідомого жорстокого ставлення (фізичного і психічного) зі сторони однієї дитини або групи до іншої дитини або інших дітей.

ЗА ДОПОМОГОЮ ЦЬКУВАННЯ ПРОЯВЛЯЄТЬСЯ АГРЕСІЯ З ПОДАЛЬШИМ ЗАЛЯКУВАННЯМ ОСОБИСТОСТІ І ПОЯВОЮ МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ПОВНОГО ПІДПОРЯДКУВАННЯ СОБІ І СВОЇМ ІНТЕРЕСАМ.

Форми булінгу

- ▶ систематичні кепкування з будь-якого приводу (від національності до зовнішнього вигляду дитини);
- ▶ задирство;
- ▶ фізичні і психічні приниження;
- ▶ різного виду знущання;
- ▶ бойкот та ігнорування;
- ▶ псування особистих речей та ін.

Учнівське насильство

ПСИХОЛОГІЧНЕ

- погрози,
- насмішки,
- придумування прізвиськ,
- зауваження, критика,
- необ'єктивні оцінки,
- висміювання,
- образи, приниження в присутності інших дітей,
- відторгнення,
- ізоляція (фізична або соціальна),
- обман та невиконання обіцянок

фізичне

- побиття,
- нанесення удару,
- штовхання,
- пошкодження та відбирання речей

Ігнорування потреб та інтересів
ДИТИНИ

Види булінгу

- ❖ **1. Вербальний (словесний) булінг.**
- ❖ **2. Фізичний булінг.**
- ❖ **3. Соціальний булінг.**
- ❖ **4. Кібербулінг.**

Жертвами учнівського насильства частіше за все стають діти, які мають:

- фізичні вади
- особливості поведінки;
- особливості зовнішності;
- не розвинені соціальні навички;
- страх перед навчальним закладом;
- відсутність досвіду спілкування в колективі;
- хвороби;
- низький інтелект та труднощі в навчанні.

Дитина з низьким рівнем інтелекту та труднощами в навчанні може стати як жертвою учнівського насильства, так і насильником

Типові риси жертви булінгу:

- ▶ **полохливі, вразливі, замкнуті й соромливі;**
- ▶ **часто тривожні, невпевнені в собі, мало вірять у свої сили;**
- ▶ **схильні до депресії й частіше за своїх ровесників можуть думати про самогубство;**
- ▶ **вони часто не мають жодного близького друга та успішніше спілкуються з дорослими, ніж із однолітками;**
- ▶ **якщо це хлопці, вони можуть бути фізично слабшими за своїх ровесників.**

Типові риси учнів, схильних ставати булі (агресор)

- ▶ відчують сильну потребу домінувати та підкорювати собі інших учнів, добиваючись таким чином власної мети;
- ▶ імпульсивні і легко відчують гнів;
- ▶ агресивно ведуть себе стосовно дорослих (батьків та педагогів) ;
- ▶ не відчують співчуття стосовно своїх жертв;
- ▶ якщо це хлопці, то звичайно фізично більш розвинені ніж інші;
- ▶ виховуються в сім'ях з авторитарним, жорстким стилем виховання – будучи заляканими вдома, намагаються “вихлюпнути” придушений гнів і страх на більш слабких однолітків.

Ознаки, на які потрібно звертати увагу

Діти, які страждають від булінгу:

- ▶ Досить часто пропускають заняття, намагаються за будь яких обставин піти з навчального закладу.
- ▶ Намагаються не брати участь у спільній діяльності чи соціальних заходах з іншими учнями.
- ▶ Можуть поводитися інакше, не так, як звичайно.
- ▶ Можуть раптом почати губити гроші чи особисті речі, або ж приходити додому у порваному одязі чи з поламаними речами і при цьому дають неймовірні пояснення.
- ▶ Можуть також почати говорити про те, щоб змінити навчальний заклад.

Соціальна структура булінгу має три елементи

- ▶ переслідувач (булі);
- ▶ жертва;
- ▶ спостерігач.

Глядачі

Найгірше в булінгу - його вплив на тих дітей, які в ньому не приймають активної участі, на свідків.

- ✓ Булінг “заражає” глядачів;
- ✓ В ньому діти вимушені вибирати між силою і слабкістю (жертви часто виглядають смішно і примітивно), не мають бажання асоціювати себе зі слабкими;
- ✓ Швидко приводить до того, що діти більше не відчують особисту відповідальність, прагнуть просто робити, як усі;
- ✓ Страждання жертв повторюються знову і знову, і почуття співчуття притупляються.

Поведінка жертви визначається наступними показниками:

- ▶ її канцелярські приналежності (підручники, зошити, особисті речі) часто бувають розкидані по класу або заховані;
- ▶ на уроках веде себе сором'язливо, боязко, коли відповідає, в класі розпочинається шум, сміх, коментарі;
- ▶ під час перерви тримається окремо від інших учнів, ховається, тікає від однолітків, намагається постійно знаходитись біля дорослих;
- ▶ її зневажають, дражнять, дають непристойні прізвиська;
- ▶ на інших дітей вона реагує недоречною посмішкою, намагається віджартуватися, плаче;
- ▶ добре ладить з учителями і погано з однолітками;
- ▶ запізнюється до початку занять та пізно йде з навчального закладу;
- ▶ під час групових ігор, занять, її ігнорують або вибирають останньою.

Наслідки булінгу

- Падіння самооцінки у жертви насильства;
- Порушення соціальних зв'язків, ізолюваність;
- Низький статус в групі, проблеми в навчанні і поведінці;
- Підвищення ризику розвитку нервово-психічних і поведінкових розладів (невротичні розлади, депресія, порушення сну і апетиту);
- Затяжний стрес, почуття безнадії і безвихідності;
- Ауто агресивна поведінка.

Буліцид

(від англ. *bullycide*) — поняття, яке означає здійснення самогубства жертвами знущань у навчальному закладі з метою припинення страждань.

Що зробити, щоб припинити знущання?

- ▶ У випадку булінгу адміністрація має розглянути доцільність накладання прогресивних дисциплінарних заходів, які можуть передбачати відсторонення від занять або виключення з навчального закладу.
- ▶ Булінг не повинен розглядатися просто як “період дорослішання”. це серйозна проблема, яка має далекосяжні наслідки для учнів, їх родин, ровесників і найближчої громади.
- ▶ У дітей, що є жертвами, або тих, що застосовують булінг проти інших дітей існує ризик виникнення чисельних емоційних проблем і проблем поведінки і стосунків з людьми, тому вони потребують підтримки дорослих.
- ▶ Діти і підлітки, які навчилися використовувати силу й агресію, щоб завдавати страждань іншим, можуть взагалі перестати бачити різницю між добром і злом. З часом вони можуть стати жорстокими дорослими. Саме тому важливо якомога раніше допомогти їм перестати знущатися над іншими.

Рекомендації для педагогів:

- ▶ З метою попередження насильства та протидії булінгу в учнівському середовищі, педагогам, і в першу чергу класним керівникам необхідно стежити за груповою динамікою класу, щоб вчасно виявляти випадки булінгу та реагувати на них.
- ▶ Налагодження довірливих стосунків з дитиною сприятиме можливості заохочувати її розповідати про свої проблеми класному керівнику, соціальному педагогу, а також своїм батькам.

Як зупинити насильство:

- ▶ 1. *Ігноруй*, не відповідай емоційно, не «танцюй під дудку» кривдника.
- ▶ 2. *Дай агресору можливість зупинитися* (наприклад: «Якщо ти не зупинишся, я буду змушений все розповісти дорослим»).
- ▶ 3. *Уникай бешкетника й перебувай у товаристві друзів* (перебувай в оточенні приятелів скрізь, де можна зустріти бешкетника).
- ▶ 4. *Попроси допомоги*. Це не ознака слабкості чи боягузтва! Ти захищаєш себе, своє здоров'я, своє життя!

Зберігай рівновагу і спокій!!! Ти маєш право захищати себе!!!

Рекомендації для агресора:

1. Якщо заподіюєш шкоду іншим, спробуй згадати (уявити), як би ти почувався, коли б з тобою чинили так само.
2. ***Пам'ятай!!!*** Ти теж маєш право одержати допомогу і є люди, які тобі зможуть допомогти і зрозуміти, що саме змушує тебе заподіювати біль іншим.

Ти теж маєш право почуватися захищеним!